

2019. április 18. - **Ha egy rusztikus, középkori hangulatú, a dél-franciaországi falvakhoz hasonló, terméskőből épített kerítések közötti utcákon szeretne barangolni az ember, annak a Kolozs megyei Szamoshát talán legelzártabb magyar faluját, Kidét ajánlanám.**

A Kolozsvártól negyven kilométerre fekvő település két irányból is megközelíthető felújítás alatt álló műúton, a faluba bevezető néhány kilométeres kövezett földút azonban már ezen a vidéken is ritka. A román községközpont, Borsaújfalu viszonyát jelzi ez a magyar településhez, ahol pénzhiány miatt nemcsak bekötő aszfaltos út nem épült, hanem a vezetékes ivóvizet is ide vezetik be utoljára. Úgy tűnik, aki mégis rászánja magát arra, hogy e festői szépségű katlanban telepedjen le, azt nem zavarja a faluban véget érő földút. A csend, az érintetlen táj szépsége és egyedi hangulata sok ember számára sokkal jobb, mintha a falut elárasztanák a telekvásárló idegenek.
A sok évtizedes csend korszaka azonban lassan a vége felé közeledik: az egyházi ingatlanok, a közösségi épületek megújulásával párhuzamosan egyre többen tatarozzák házaikat, vagy újat építenek. Kide már nem kihalni készülő település – mint egy-két évtizeddel ezelőtt –, hanem jövőt tervező, létszámban gyarapodó közösség. Ebben nem kis érdeme van Nagy Sándor Tibor református lelkipásztornak, aki a teológiáról kikerülve 2008-ban foglalta el a falu üresen álló parókiáját. Utoljára az 1980-es években volt állandó, helyben lakó református lelkésze Kidének, azóta leányegyházként beszolgáló lelkipásztorok látogatták, akárcsak a néhány családból álló katolikus közösséget és a pár unitárius lelket. „Amikor ide jöttem, a falubeliek azzal fogadtak: a tiszteletes úr az egész falu papja. Van négy templom és egy imaház, de csak egy lelkipásztor lakik itt. Mindig úgy kell készülnöm az istentiszteletre, hogy a padokban ott ül az unitárius, a katolikus vagy az evangélium szerinti testvérgyülekezet, de a magyarul értő román ember is bejön a templomba. Nálunk nem dogmatikáról szólnak az istentiszteletek” – magyarázza egyedi helyzetüket vendéglátóm, akivel körbejárjuk a közelmúltban felújított templomot és a megújult egyházi épületeket. Minden épület, fal és kerítés magán viseli a követ sokféle módon felhasználó kidei építészet jegyeit. Amikor a kínálat és kereslettel találkozik A Kolozsváron nevelkedett Nagy Sándor Tibor bevallja: amikor a néhai püspök, Pap Géza kihelyezte Kidébe, nem is hallott a faluról. A feleségével keresgélték az interneten a községközpont nevét, és a keresőn a sokkal ismertebb Borsabánya jelent meg gyönyörű hegyeivel és fenyveseivel, amire a kirándulni, túrázni szerető fiataloknak megdobban a szívük, hiszen ki ne akarna fenyvesek tövében élni. Hamar kiderült azonban: itt nem Máramarosról, hanem egy sokkal közelebbi településről van szó. Nagy Tibor, a Kolozsvári Református Kollégium végzettje, önszorgalomból kitanulta a számítógépes szakmát is – a kollégiumban még diákként ő hozta létre és tartotta fenn az első számítógépes hálózatot –, a teológián pedig digitalizációs programban vett részt, a könyvtár korabeli kiadványait tették számítógépen elérhetővé tanárok és a teológusok számára.

De az alma matertől sem szakadt el, mert teológusként abban segített az igazgatónak, amiben tudott. Ilyen előzmények után került Kidébe, hogy kétlaki életmódot folytatva hét közben Kolozsváron vállalja egyházi és oktatói teendőit, hétvégén pedig – péntek délutántól hétfő reggelig – istentisztelettől gyülekezetépítő munkáig mindent felvállaljon a helyi presbitérium támogatásával. Igaz, az emberek egy része jobban szerette volna, ha idős lelkipásztor kerül a faluba, akinek nem kell sokat fizetni, és aki rendre eltemeti a falu kiöregedett népét. Szerencsére a gondnokasszony, Szabó Edit ezt másként gondolta, és férjével, néhai Szabó Árpáddal fiatal lelkipásztort kértek a püspöktől. Így találkozott a kínálat a kereslettel – magyarázza Tibor.

Hitből fakadó tervek

A fiatal korában misszionáriusi munkáról álmodozó lelkipásztor hamar rájött: jobb helyre nem is kerülhetett volna. Hangyaszorgalommal láttak hozzá a gyülekezeti terem felújításához és átalakításához, hogy télen is lehessen bibliaórákat tartani. Lakhatóvá tették a parókiát, megújították a templomot. A régi kántori lakból olyan vendégházat alakítottak ki, ami lehetőséget teremtett, hogy a holland testvérgyülekezetből érkezőket el tudják szállásolni. Mára annyira beindult a vidék iránt érdeklődő falusi turizmus, hogy az elmúlt évben vendégházuk az egyházi kassza fontos bevételi forrásává vált. Mivel a faluban villamos áramon kívül más nem volt, ami a 21. századi ember boldogulásához szükséges, a működő internetet is kitartó műszaki leleményességgel lehetett megoldani. Mint ahogyan az elektronikus harangozást is, amit a lelkész távirányítással mobiltelefonjáról kezel. Igaz, más választása nem lenne, hiszen harangozó híján a lelkészre hárulna ez a feladat is. „Amikor ideérkeztem, egykori kolozsvári lelkipásztorom, Kállai Csaba behívott magához. Mivel segédlelkész sem voltam, megosztott velem néhány jó gondolatot. Többek között azt, hogy mielőtt bármilyen nagyobb programba kezdenék, alaposan mérjem fel az igényeket: egyszerre egy programot irányítsak, amit végig kell követni, mert a kudarcélmény senkinek sem hiányzik” – magyarázza az előzményeket Tibor. A baráti jó tanácsok beváltak, sőt sikeresnek bizonyultak: az utóbbi tíz évben az egyik felújítási program lezártával azonnal új kezdődött. Ma már Kidében mindig történik valami, és ez óriási fegyverténynek számít a pesszimizmussal és lemondással szemben. Az emberek meg voltak győződve, hogy itt már mindennek vége, minden összeomlik, ide senki nem fog kiköltözni. Ez a lelkiállapot mindössze tíz év alatt változott meg. A presbiterek az elején nem hittek abban, hogy 100–150 lélekkel csodát lehetne tenni. Emberi számítások szerint a lehetetlenség határát súrolta, hogy testvérgyülekezeti támogatással, sok közmunkával és sikeresen elnyert pályázatokkal ilyen rövid idő alatt újjászülessen az egyházi vagyon. Az emberek rájöttek: hittel és összefogással olyasmit is el lehet érni, ami korábban

megvalósíthatatlannak tűnt. „Ma már a presbiterek nem ijednek meg, ha olyan tervekről beszélünk, mint a több százezer lejes beruházással felépítendő új vendégház. Tudjuk, erre saját erőnkből nem futja, de az Úr megsegít pályázatokból és egyéb támogatásokból” – magyarázza Nagy Sándor Tibor a fejlesztés további útjait. Több keresztelő, mint temetés A két világháború közötti 800 lelket számláló Kidének egyaránt volt egyházi és állami iskolája, mára egy sincs. A hivatalosan 140 lelket számláló, zömében kiöregedett falu elemi osztályai a 90-es évek elején szűntek meg. Jakab Berta nyugdíjas tanítónő ma is a faluban él, a református gyülekezet aktív tagja. Van néhány fiatal család, akiknek gyerekei a Kallós Alapítvány által működtetett válaszúti szórványkollégiumban tanulnak. Az iskola kocsija vasárnap délután viszi el a falu öt gyerekét, és péntek délután hozza haza. A lelkészházaspár négy kislánya Kolozsváron jár óvodába, illetve iskolába: hét közben bent laknak a szüleikkel a kincses városban. Vendéglátóm szerint a nagyvárosok környékén élő gyülekezetek sajátos helyzete ez, hiszen már rég elmúlt az idilli helyzet, amikor e falvakban iskola működött, és a lelkészfeleség jórészt helyben tanított óvónőként, tanítónőként vagy tanárként. A legtöbben ma a közeli városban dolgoznak, a gyerekek oda járnak iskolába, így elkerülhetetlen a kétlaki életmód. Mégsem reménytelen a kidei elemi oktatás újraindítása, hiszen tavaly volt az első esztendő az utóbbi évtizedekben, amikor a lelkész több gyereket keresztelt, mint ahány idős embert temetett. A négy keresztelő fiatal családokat érintett, akik az utóbbi években telepedtek haza. Úgy tűnik, idén is jó évet zárnak, hiszen már most három kisbaba van. Székelyföldről is érkezett fiatal család: az építkezésben jártas családfőnek – a szintén helyben lakó kőművesekkel és ácsokkal karöltve – bőven van munkája. Egyelőre csak a házak egyharmada állandóan lakott, a másik harmad hétvégi ház, a fennmaradó rész pedig vagy éppen gazdát cserél, vagy eladásra vár. Nagy az érdeklődés a házak iránt, egyre többen szeretnének itt telket vásárolni. A sok hétvégi házzal magyarázható, hogy nyárára a falu lélekszáma felduzzad 200–250-re. A Kidében élő hat–hét román ember mind beszél magyarul. Az évszázados, békés együttélés érdekes története, hogy az 1848-as magyar forradalom idején szántalpakon költözött mai helyére a görögkatolikus fatemplom, a telket pedig a reformátusok ajándékozták a románságnak. A lelkész arról mesél, hogy szomszédjában évekig egy román ember lakott, Mihály bácsi, de mivel magyarul beszélgettek, csak később tudta meg, hogy tulajdonképpen román. A nyaranta megduzzadó létszámmal magyarázható az is, hogy a vakációs bibliahéten ötven gyerek is összegyűl az egyháznál: nemcsak Kolozsvárról jönnek haza a nagyszülőkhöz, hanem Magyarországról, sőt Spanyolországból is. A másik érdekesség, hogy a tíz év alatt eltemetett mintegy hatvan ember ellenére nem csökkent a falu létszáma: legalább ennyien visszatértek Kolozsvárról vagy más településekről a szülői házba.

Nyitott presbitérium

Nagy Tibor Sándor a kétlaki életmód előnyeiről is beszél. Pontosabban arról, hogy a Kolozsvári Református Kollégium keretében az ő irányítása alatt működő szakiskola diákjait többször kihozta már Kidébe. A fodrásztanulókkal egyházi ünnepek előtt rendbe tették több idős ember frizuráját, a szakácstanulókkal pedig egyházi rendezvények alkalmával szerveztek

szeretetvendégséget. Szolgált már itt a református kollégium kórusa, tehát élő a kapcsolat a két munkahely között. Másrészt a kolozsvári kötődés sokban segíti a pályázatírások és egyéb papírmunka terén. Vendéglátóm szerint a sikeres lelkészi munka elengedhetetlen tartozéka a jó gondnok. Jelzi a kidei emberek nyitottságát, hogy nemcsak a presbitériumban vannak nők, hanem az egyházmegyében is ritkaságnak számító női gondnokuk van, ő a lelkész jobb keze a faluban. Az egyházi életnek azonban a lelki tartalom a legfontosabb eleme. A kideiek erre különösen igényesek, hiszen a bibliaóra itt nem azt a szokásos jelenetet rögzíti, amikor a lelkész felolvas vagy magyaráz, hanem az esemény párbeszéddé válik: a témákat közösen beszélik meg. A kideiek olvasott emberek, sokuknak érettségije van – régen kézművességgel foglalkoztak –, az egyházi könyvtár ma is élő része a parókiának. „Istentiszteleten külön élmény számomra, hogy nem lehajtott fejeknek kell prédikálnom, hanem ott látom az emberek csillogó tekintetét” – fogalmaz a lelkész, aki az egyház közösségmegtartó szerepét hangsúlyozza. A mindenkori embernek szüksége van arra, hogy közösséghez, társasághoz tartozzon. Itt kellene az egyháznak kissé másként viszonyulnia az emberekhez, az egyháztagokhoz. Az igazi kihívás azokat megkeresni, akik most kerülnek a közösségbe, és segítőkezet nyújtani feléjük. Nem mindenki jön el vasárnap templomba, de ahányszor közmunkát szerveznek, az a fiatal is részt vesz, akinek nem mindig van ideje istentiszteletekre járni. Ezzel is jelezni szeretné, hogy a közösséghez tartozónak vallja magát – meséli a lelkipásztor. A család ünnepe „Valószínűleg legtöbb lelkésztársamnak a karácsony, a húsvét és a pünkösd az év fárasztóbb szolgálataihoz tartozik. Nekem a húsvét olyan időszak, amikor szívvel-lélekkel a gyülekezetben lehetek családommal együtt, ez már egymagában is igazi ünnep” – magyarázza a húsvéti készülődés jegyeit Tibor, aki a falusi szolgálat előnyének tartja azt is, hogy kis gyülekezetben kevesebb a templomi szolgálat, mint városon, így több idő marad együtt lenni családjával. Ilyenkor eljönnek a szülők is, ami nagy segítség a négy gyereket vállaló házaspár számára. Mint ahogy az is, ha istentiszteletek alatt a kántori munkát vállaló felesége, Erika, nyugodtan végezheti templomi teendőit.

„Minden lelkipásztori családnak van egy harmadik mamája és tatája. A szomszédunkban élő Józsi tata és Margit mama a pótnagyszülők, akik vasárnaponként szívesen besegítenek”– meséli a lelkész. A legkisebb, negyedik lányával gyereknevelési szabadságát töltő nyelvtanár és közgazdász lelkészfeleség szintén Kolozsváron dolgozott, a gyerek óvodáskorúvá válásával pedig visszatér régi munkahelyére. Amikor rákérdezek, hogy ennyire zsúfolt program és kétlaki életmód mellett mennyire nehéz kellő időt fordítani a nagycsaládra, Tibor úgy fogalmaz: ha az Úr megadja a gyerekeket, akkor lehetőséget is biztosít felnevelésükhöz. A négy gyerek természetes hozománya kapcsolatuknak, hiszen azt már az udvarlás idején közösen eldöntötték, nagycsaládot akarnak. Életüket pedig ezek a hittel vállalt döntések vezérlik.
Makkay József